

Avklarade delmål mellan revisionerna

Delmål som uppfyllts 21/8 2014 – 31/10 2017, uppställda i tidsordning:

Område 1: Kyrkans liv och verksamhet (Pastoral biten)

Övergripande mål: Vi vill visa aktning för Guds skapelse i gudstjänst, diakoni, undervisning och mission.

Delmål: Att införa reflektioner regelbundet kring miljö i beslutande organ

Åtgärdsprogram: Reflektioner skall ske regelbundet i kyrkorådet eller andra beslutande organ, över frågorna om sambandet mellan kristen tro och hållbar utveckling. Detta skall synas i protokollet.

Utförare: Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt våren 2015. Har utvärderats under våren 2016.

Kommentar: Arbetet med miljö och hållbar utveckling har en stående punkt vid varje kyrkoråd och arbetsutskott. Vi behöver dock bli tydligare på att markera om reflektion ägt rum.

Gudstjänster

Delmål: Kollekt till natur- miljö- och/eller sociala projekt tas upp

Åtgärdsprogram: Beslut om församlingskollekt till natur- miljö och/eller sociala projekt

Utförare: Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt 2014-12-03, utvärderades 2015-06-03

Kommentar: Församlingskollekterna beslutas av Kyrkorådet. Underlag för beslutet tas fram av kyrkoherden, som ser till att kollektändamål till aktuella projekt kommer upp. Beslut om kollekt brukar fattas halvårsvis, uppföljning genom att se bilagan till beslut (kollektlistan).

Delmål: Att öka antalet lokalt anknutna gudstjänster med miljö i fokus

Åtgärdsprogram: Vi håller gudstjänster, där även hållbarhetsperspektivet står i fokus, på andra ställen än i kyrkorummet.

Utförare: Lars Brattgård/Yngve Göransson/Birgitta Sommarbäck

Delmålet uppfyllt hösten 2015. Har utvärderats under våren 2016

Kommentar: Sedan 2010 har Midsommardagens gudstjänst firats som Temagudstjänst kring miljö och hållbar utveckling, friluftsgudstjänst om vädret tillåter. Sedan 2015 är det utökat med en Pilgrimsmässa med efterföljande pilgrimsvandring vid Svartsjö slott. Denna gudstjänst och vandring ger goda möjligheter att fokusera på skapelsen och människans del i den.

Delmål: Vi vill skapa fler mötesplatser för samtal om hållbar utveckling

Åtgärdsprogram: Vi skapar mötesplatser för samtal om hållbar utveckling vid vårt kyrkkaffebord.

Utförare: Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt våren 2016. Har utvärderats hösten 2016.

Kommentar: Detta är ett ständigt pågående arbete. Vi ”utlyser” inte diskussionstillfällen, men i snitt blir det samtal kring ämnet 1 gång/månad.

Delmål: Fairtradecertifierat nattvardsvin (alkoholfritt)

Åtgärdsprogram: Kontakta systembolaget, kolla matvaruhandeln, ex ICA

Utförare: Daniel Lindstam

Delmålet uppfyllt 2/3-2017. Har utvärderats: mars 2017.

Kommentar: Genom kontakter och påverkan av Systembolaget och matvaruhandeln hoppas vi kunna hitta denna produkt.

Stefan är informerad om att från och med den 1/3-2017 så finns det ett Ekologiskt alkoholfritt rött vin på Ekerös systembolag. Hädanefter ska det köpas in som nattvardsvin.

Delmål: Formulera en del av förbönen så att den beskriver hållbarhet – att kunna använda som återkommande text

Åtgärdsprogram: Helgonen bland församlingens ungdomsledare får uppgiften att ta fram en färdigformulerad del av förbönen som beskriver hållbarhet och ansvar för skapelsen.

Utförare: Helgon bland församlingens ungdomsledare, Daniel Lindstam

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Skall utvärderas våren 2018.

Kommentar: Texten ska finnas tillgänglig vid gudstjänstförebereelser och kunna användas som återkommande text.

Barn- och ungdomsverksamhet

Delmål: Vi vill arbeta mer med frågor om sambandet mellan den kristna tron och hållbar utveckling i barn- och ungdomsverksamheten.

Åtgärdsprogram: Undervisningsmoment införs några gånger per termin för öppen kyrkis, miniorer, juniorer och maxiorer.

Utförare: Annika Becker/Daniel Lindstam

Delmålet uppfyllt hösten 2015. Har utvärderats under våren 2016.

Kommentar: Vi har infört mer hållbarhet i verksamheten, bland annat har barnen under vt 2017 fått göra en vinddriven elbil till Jesus.

Delmål: Vi vill skapa mötesplatser för dialog mellan unga och äldre för erfarenhetsutbyte om liv och livsvillkor.

Åtgärdsprogram: Vi startar Måndagssnack, där alla åldrar kan mötas runt en middag med efterföljande föredrag.

Utförare: Diakonin och Barn&Ungdom

Delmålet uppfyllt våren 2016. Har utvärderats hösten 2017.

Kommentar: Vi håller på att arbeta in denna verksamhet och vi tycker att vi fyller ett behov.

Delmål: Att öka andelen leksaker av miljövänligt material

Åtgärdsprogram: Vi köper leksaker som inte innehåller tungmetaller, farliga plaster eller annat som kan skada barnets hälsa.

Utförare: Annika Becker/Daniel Lindstam

Delmålet uppfyllt våren 2016. Har utvärderats hösten 2016.

Kommentar: Vi har bytt ut efter behov till mer hållbart trä i leksakerna, men har inte köpt bara för att köpa. Ett pågående projekt.

Område 2: Förvaltning och ekonomi:

Övergripande mål: Vi vill placera församlingens medel med hänsyn tagen till ekonomisk, social och ekologiskt hållbar utveckling

Utbildning

Delmål: Ge berörd personal utbildning i sambandet mellan ekonomi och hållbar utveckling, grönt bokslut, etc

Åtgärdsprogram: Kurs med PwC, Fanny Sjödin

Utförare: Birgitta Sommarbäck

Delmålet uppfyllt dec 2016. Har utvärderats hösten 2017.

Kommentar: Detta delmål bokades 2016 och genomfördes vid två tillfällen under våren 2017.

Den första gången var förtroendevalda också inbjudna så då blev informationen mer allmänt hållen, den andra gången talade vi mer om de anställdas behov.

Budget:

Delmål: Mer miljötänk i budgetarbetet

Åtgärdsprogram: Checklista för miljömål i budgetarbetet, hitta sätt att miljömässigt redovisa vad man använder sin budget till

Utförare: Birgitta Sommarbäck/Annika Becker, Daniel Lindstam, Jannike Edlund, Sandra Malmborg, Joakim Jonsson, Birgitta von Baillou

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Skall utvärderas våren 2018

Kommentar: Lämpligt att starta snart, i och med budgetberedningen

Område 3: Byggnader

Övergripande mål: Vi vill öka andelen el från förnyelsebar energikälla, hushålla med resurser samt använda miljövänliga byggmaterial

Delmål: Vi vill förbättra energiuppföljningen/redovisningen av elförbrukningen

Åtgärdsprogram: Vi följer upp energianvändningen årsvis och informerar om resultatet.

Utförare: Wolfgang Falk/fastighetsutskott

Delmålet uppfyllt hösten 2015. Har utvärderats under hösten 2016.

Kommentar: Energianvändningen sammanställs varje år i samband med bokslut. Både kWh och kr.

Delmål: Termostatreglering

Åtgärdsprogram: Våra radiatorer förses med termostater som ses över regelbundet.

Utförare: Stefan Dahlén

Delmålet uppfyllt hösten 2015. Har utvärderats under hösten 2016.

Kommentar: Svårt att avgöra om det blivit någon energibesparing då ombyggnation kom i vägen. Översyn av termostater ska ske rutinmässigt i vaktmästares arbetsuppgifter.

Delmål: Minska elanvändningen vid uppvärmning

Åtgärdsprogram: Vi har installerat värmeåtervinning där det är tekniskt möjligt.

Utförare: Wolfgang Falk

Delmålet uppfyllt vintern 2016. Har utvärderats våren 2017.

Kommentar: Ventilationsaggregat i Stenhamra församlingsgård nya från ombyggnaden (2015-2016). Drift- och skötselinstruktioner är överlämnade i samband med slutbesiktning.

Delmål: Att ha lättförståeliga drifts- och underhållsinstruktioner av uppvärmnings- och ventilationssystem

Åtgärdsprogram: Att uppdatera och omarbета drifts- och underhållsinstruktioner i samband med vår stora renovering.

Utförare: Wolfgang Falk

Delmålet uppfyllt vinter 2016. Har utvärderats hösten 2016.

Kommentar: Ventilationsaggregat i Stenhamra församlingsgård nya från ombyggnaden (2015-2016). Drift- och skötselinstruktioner är överlämnade i samband med slutbesiktning. Vaktmästare/fastighetsskötare ställer om systemen vid vår/sommar och höst/vinter för att trimma in systemen med uppvärmning respektive kall uteluft.

Delmål: Enklare tidsstyrning av ventilationsaggregat

Åtgärdsprogram: Ventilationsaggregaten ses över i samband med renoveringen.

Utförare: Wolfgang Falk

Delmålet uppfyllt vintern 2016. Har utvärderats våren 2016.

Kommentar: Systemen kan regleras på timnivå. Inställningarna är anpassade efter veckoschema för verksamheten.

Område 4: Kyrkogårdar och markanläggningar:

Övergripande mål: Vi vill öka den biologiska mångfalden på och runt våra kyrkogårdar samt öka egenproduktionen av jord och växtmaterial. Vi vill minska miljöbelastningen vid begravingar och uppmuntra till användningen av perenna växter.

Begravningsverksamhet

Delmål: Att använda miljömärkt gravutsmyckning i största möjliga utsträckning

Åtgärdsprogram: Att kommunicera med begravningsbyråer i frågan

Utförare: Både administrativ personal och kyrkogårdsarbetare. Påverkan av gravrättsinnehavare genom begravningsbyråerna.

Delmålet uppfyllt hösten 2016. Har utvärderats hösten 2017.

Kommentar: Vid genomgång och möte med begravningsbyråer 2016-12-07 framfördes önskemål att informera dödsbo om miljömärkt gravutsmyckning. Hösten 2017 har ett nytt möte med begravningsbyråer ägt rum, där frågan diskuterats igen.

Detta har lett till att man kommer att kontakta blomsterbutiker/handelsträdgårdar för att be dom att inrikta sig på att erbjuda miljövänlig gravutsmyckning.

Delmål: Hålla bin för att öka den biologiska mångfalden

Åtgärdsprogram: Ta kontakt med biodlare

Utförare: Lena Brännvall, Lars Brattgård, Mikael Tindefors

Delmålet uppfyllt dec 2016. Har utvärderats hösten 2017.

Kommentar: Den första av tre beställda bikupor sattes upp sommaren 2016. Tanken var att vi under 2017 skulle få ytterligare bikupor, men året har varit ett dåligt biår och inga bisamhällen har gått att beställa.

Planen nu är att flera anställda ska gå utbildning för att vi sedan ska sätta upp fler bikupor. Nu har en bigrupp bildats som tar över ansvaret.

Växtval, markskötsel:

Delmål: Använda perenna blommor, EKO-blommor i rabatter (överfört delmål)

Åtgärdsprogram: Att öka användningen av perenna växter där det är lämpligt

Utförare: Siv Dahlbom

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Skall utvärderas hösten 2018

Kommentar: Begravningsverksamheten planerar för plantering av perenna blommor inför nästa säsong (2018).

Delmål: Anlägga yta med ängsblommor och ängsgräs

Åtgärdsprogram: Planering för lämplig odlingsyta görs under hösten 2017.

Utförare: Mikael Tindfors/Siv Dahlbom

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Skall utvärderas hösten 2018

Kommentar: Vi vill öka den biologiska mångfalden på våra kyrkogårdar och minska klippt gräsyta.

Delmål: Bygga av egna komposter för egenproducerad jordförbättring

Åtgärdsprogram: Arbete med projektering och planering av egna komposter startas upp.

Utförare: Mikael Tindfors

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Skall utvärderas våren 2018

Kommentar: Projektering är igång inför byggandet av nya komposter. De gamla kommer delvis att flyttas och rutiner för detta arbete tas fram.

Tanken om att producera egen jord av jord och växtmaterial är just nu förändrad till att vi avtalat med Wiggeby jordbruk att hämta vårt komposterade material och att de vidareförädlar produkten till jord. Vi köper sedan istället jord från dem. I förlängningen vill vi dock egenproducera jorden.

Område 5: Varor och tjänster

Övergripande mål: Vi vill i möjligaste mån upphandla miljö- och Fairtrademärkta varor, samt öka återvinningsgraden. Vi vill gynna närproducerat.

Delmål: Göra en komplett inköpsförteckning (basutbudslista), årligen reviderad (överfört delmål)

Åtgärdsprogram: Fylla i listan

Utförare: Hanna Bata/Jannike Edlund

Delmålet uppfyllt hösten 2016, har utvärderats hösten 2017.

Kommentar: Kruxet är att se till att alla uppdaterar denna lista. Jannike jobbar med det. Våren 2018 kommer vi att fortsätta utveckla listan.

Generella inköpskrav:

Delmål: Skärpa miljökraven vid inköp

Åtgärdsplan: Revidera inköspolicyn som skall innehålla följande:

Klara direktiv kring var/när/hur inköp ska göras

Krav på att koppla ihop inköspolicy mot redovisning, att redovisa våra olika inköp, varför vi väljer att ex frångå policyn

Rutiner kring samordnande av inköp

Rutiner kring hur vi säkerställer att våra inköp är bra miljöval (ex närproducerat, ekologiskt)

Miljökrav vid inköp av alla möbler

Riktlinjer vid inköp av datorer och mobiler (ex låg energiförbrukning)

Riktlinjer kring hur vi skall försöka minska antalet transporter och ställa miljökrav på leverantörer kring leveranser (överfört delmål)

Utförare: Birgitta Sommarbäck

Delmålet uppfyllt feb 2017. Har utvärderats: hösten 2017.

Kommentar: Våren 2018 kommer vi att jobba tillsammans med att utveckla gemensamma rutiner kring inköp, utgående ifrån policyn.

Kontorsmateriel:

Delmål: Minskad pappersförbrukning

Åtgärdsprogram: Elektronisk fakturahantering, elektronisk tidsrapportering och lönerapportering

Utförare: Wolfgang Falk

Delmålet uppfyllt våren 2017. Har utvärderats: hösten 2017.

Kommentar: Systemen är implementerade under 2017. Tyvärr ger inte de här åtgärderna någon större vinst i pappersförbrukning, då vi anser oss behöva ha kvar papperskopior i hanteringen. Vi får tänka vidare.

Livsmedel:

Delmål: Ökning av vegetarisk mat, minskning av kött

Åtgärdsprogram: Öka antalet helvegetariska måltider

Utförare: Barn&Ungdom/Barbara Åberg, Joakim Wanzelius

Delmålet uppfyllt våren 2017. Har utvärderats: hösten 2017.

Kommentar: Barn&Ungdom: Vi tillagade 34 måltider under 2016 på ungdomskvällarna varav 4 var helvegetariska, vid några tillfällen vegetarisk soppa MEN med kött (typ bacon) som tillbehör.

Under vårterminen 2017 har vi på ungdomskvällarna tillagat 20 måltider varav 6 st var helvegetariska, vi har minskat andelen kött och bytt ut mot ex morötter och bönor emellanåt. Inköp av vegetariska kokböcker har gjorts inför höstterminen för ytterligare ökning av vegetariska måltider.

Övrig verksamhet: Maten inom övrig verksamhet har alltid innehållit mycket och nyttiga grönsaker. Dock, ambitionen är att öka antalet helvegetariska måltider och så har också skett under det sista året. 2016 var 10% av måltiderna helvegetariska, år 2017 hitintills har vi kommit upp i 25% (31/10).

Område 6: Transporter och kommunikation

Övergripande mål: Vi vill att alla transporter ska ske så miljövänligt som möjligt. Vid nyanskaffning av maskiner ska biobränsle och el prioriteras.

Delmål: Elbil köps in som församlingsbil och för att visa församlingsmedlemmar det riktiga i att minska på växthusgaserna

Åtgärdsplan: Elbil köps in

Ansvarig: Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt hösten 2014. Har utvärderats våren 2015.

Kommentar: Församlingen har genom elbilen minskat de fossildrivna milen. Detta noteras i det gröna bokslutet för varje år. I miljöaspektsregistret har vi nu också detta som en mät punkt. Vi går vidare i arbetet att transportera fossilfritt och ska utreda hur många församlingsbilar som ger bästa effekt på tjänstemil.

För närvarande, hösten 2017, har församlingen 5 st elbilar rullande.

Delmål: Laddningsstolpe för elbilar installeras i det viktiga arbetet att sprida information och handlingskraft för att få ner växthusgaserna

Åtgärdsplan: Laddningsstolpe för elbilar installeras

Utförare: Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt hösten 2014. Har utvärderats våren 2015.

Kommentar: Laddningsstolpe installerad vid Stenhamra församlingsgård. Främst används den för församlingens elbilar, men den är öppen för allmänheten att använda fritt, finns med i app där laddningsstolpar är utmärkta. Även de i personalen som har elbil kan använda stolpen, men får då betala elkostnaden till församlingen.

Nästa steg i detta arbete är att få en laddningsstolpe/station vid Färentuna församlingshem.

Delmål: Miljövänlig fordonshantering

Åtgärdsplan: Att enbart använda miljövänliga bilvårdsprodukter.

Utförare: Stefan Dahlén, Mikael Tindefors

Delmålet uppfyllt våren 2015. Har utvärderats våren 2016

Kommentar: Bilvården sker inte i församlingens utrymmen. Församlingsverksamhetens bilar tvättas på bilvårdsanläggning som på rätt sätt kan ta hand om smutsvatten mm.

Egna maskiner och fordon:

Delmål: Mer energieffektiva maskiner och fordon

Åtgärdsprogram: Rutiner skapas för att eftersträva inköp av energieffektiva eldrivna/miljövänliga maskiner och fordon vid nyanskaffning på kyrkogården och inom församlingen.

Utreda möjligheter till laddning med solceller.

Utförare: Mikael Tindefors/Stefan Dahlén/Wolfgang Falk

Delmålet uppfyllt hösten 2016, skall utvärderas hösten 2017.

Kommentar: Maskinparken är gammal och redan under 2016 påbörjades en förnygring (församlingen har bland annat satsat på elbilar) samt en inventering gjordes.

Flera olika leverantörer av solceller är under utredning samt vilka lokaler som kan komma i fråga för solceller.

Persontransporter:

Delmål: Rutiner skapas kring miljöredovisande av alla resor som församlingen betalar (överfört delmål)

Åtgärdsplan: Blankett

Utförare: Birgitta Sommarbäck

Delmålet uppfyllt våren 2017. Har utvärderats: hösten 2017.

Kommentar: Blanketten kommer att behöva en inkörsperiod, speciellt bland de förtroendevalda

Delmål: Öka kommunikationen kring miljö

Åtgärdsprogram:

Föreläsning kring avlopp och kompostering

Föreläsning kring miljövänligt byggande

Föreläsning kring vilka sociala konsekvenser våra inköp får

Utförare: Birgitta Sommarbäck, Joakim Jonsson

Delmålet uppfyllt 2016/2017. Har utvärderats våren 2017.

Kommentar: Det har kommit en hel del folk utifrån på våra miljöföreläsningar och dom har visat uppskattning över ämnesvalen. Speciellt föreläsningen i social hållbarhet var uppskattad.

Övrigt:

Delmål: Tydligare definiera hållbar utveckling för oss i vår församling

Åtgärdsprogram: Miljöaspektsregister, tydlighetsmätningar, etc

Utförare: Birgitta Sommarbäck, Lars Brattgård

Delmålet uppfyllt hösten 2017. Har utvärderats: hösten 2017

Kommentar: Det här är en svår uppgift att ta sig an, att skapa rutiner kring mätningar kring hållbar utveckling. Det är också svårt att skapa motivationen att starta arbetet. Vi försöker hitta vägar.

Område 7: Kemikalier och avfall

Övergripande mål: Vi vill minska avfallsmängden och antalet kemikalier i verksamheten.

Avfall, restprodukter och farligt avfall

Delmål: Minska blandat avfall

Åtgärdsplan: Vi skall försöka minimera det blandade avfall som sorteras som brännbart genom att sopsortera effektivare samt kompostera mer.

Utförare: Stefan Dahlén.

Delmålet uppfyllt hösten 2015. Har utvärderats hösten 2016.

Kommentar: Vi har minskat kärl för brännbart från 1560 liter varje vecka till 900 liter varannan vecka i församlingsverksamheten (Stenhamra). Möjligt genom fler egna komposter samt effektivare sopsortering.

Delmål: Bättre rutiner kring avfallshantering av hushållsavfall.

Åtgärdsprogram:

En ytterligare kompost för matavfall införskaffas till Färentuna.

Rutiner skapas för att minska avfallet till sopförbränning i Färentuna.

En komposteringshink införskaffas till personalköket i Stenhamra.

Tydliga instruktioner för sopsortering i uthyrningsköket i Stenhamra skapas, och tydlig uppmärkning av återvinning görs inför UTHYRNING

Utförare: Hans Isaksson, Anneli Östling, Stefan Dahlén

Delmålet uppfyllt hösten 2016, skall utvärderas hösten 2017.

Kommentar: I Färentuna sorteras allt avfall i glas, metall, plast, papper och matavfall där det vegetariska går till kompost.

Kemikaliehantering:

Delmål: Regler kring kemikaliehantering fastställs och listas och onödiga kemikalier fasas ut

Åtgärdsprogram:

Kemikalielistor skapas med kontinuerlig uppdatering (med märkning av ”minst farliga”)

Kontinuerlig uppdatering görs av säkerhetsdatablad

En inventering av kemikalier görs och bortplock görs av kemikalier som inte används

Försiktighetsprincipen tillämpas vid inköp av kemikalier

Skåp för kemikalieförvaring inköps till kyrkogården

Inventering görs av städförråd/vi tittar över städningens miljöpolicy

Utförare: Stefan Dahlén, Mikael Tindefors och Joakim Wanzelius för respektive ansvarsområde

Delmålet uppfyllt 2017, skall utvärderas: våren 2018

Kommentar: Församlingsverksamhetens och kyrkogårdsförvaltningens kemikalielistor är genomgångna 2017.

Övrigt:

Delmål: Ökad återanvändning av böcker, skivor etc, mellan medarbetare.

Åtgärdsprogram: Skapa en rutin och en plats för denna aktivitet.

Utförare: Lena Brännvall, Joakim Jonsson

Delmålet uppfyllt hösten 2016, skall utvärderas hösten 2017.

Kommentar: Plats och rutin fungerar bra, men viktigt att göra reklam för den oftare.

25/11-17

/Birgitta Sommarbäck